

Az állatok komfortérzetét a hőségben is biztosítani kell

A 64 állásos fejőház

A folyamatosan megdőlt hőségrekordok nem csak az emberi, de az állati szervezetet is próbára teszik, ami számos következménnyel jár. A hazai tejtenyésztés előállításaiban jelentős szerepet vállaló Hód-Mezőgazda Zrt. élvonalbeli tejelő tehénstajlójának mintegy 1600 létszámú Holstein-fríz tehénétől évente átlagosan 15 millió liter tej kerül közvetve a fogyasztókhoz. Az állattálmányt a növénytermesztési ágazat által termeszett és a saját takarmánykeverő üzemben előállított növényekkel táplálják, de a hőség ebben is változtatásokat kíván. A Hódmezővásárhelyhez tartozó vajháti telephelyen a szarvasmarha-állomány ellátásáról Halász Tamás kereskedelmi igazgatót kérdeztük.

– A Holstein-fríz a legnagyobb tejtermelésre képes szarvasmarha. Optimális hőmérséklete +4C°, bár milyen pozitív-negatív irányba történő hőmérséklet-eltolódás mindig termeléscsökkenéssel jár, mert az állatnak hűtenie vagy fűtenie kell magát. A fűtés egyszerűbb, mert -10-15 C°-ig semmilyen probléma nincs, a hűtés már sokkal nehezebb, mert izzadni

nem tud, csak fokozott légzésszám-növekedéssel képes a fölösleges hőt leadni a szervezetéből. A tejtermelésre gyakorolt negatív hatás 20 C°-nál már a gyakorlatban is érzékelhető.

– *Milyen mértékű lehet a termelés-csökkenés?*

– Ez attól függ, hogy mennyire tudjuk megközelíteni az állatok komfortzónáját. Ez ebben az extrém

időjárásban főként technológiatűző. Ha tartósan 20 C° alatti éjszakák vannak, az állatok tudnak pihenni, kisebb mértékű hőstresszt szenvednek el, de a hetek óta tartó 24-25 C° fokos éjszakák miatt már nekünk kell a teszhőmérsékletüket és a hőérzetüket csökkenteni. A szarvasmarha teszhőmérséklete normál esetben 38,5 C°, minden egyes teszhőmérséklet C° fok növekedése 1,5 – 2,1 tevesztéssel jár. A rossz körülmények közti tartott állatok teszhőmérséklete akár a kritikus 42 C°-t is elérheti, amikor már hőgutának, azaz komoly életveszélynek vannak kitéve. A tejtermelés csökkenése országos kitekintésben jelenleg 5-20 %-os, attól függően, hogy egy-egy telepnek milyen a technológiai felszereltsége.

– *Miként lehet a komfortközelít állapotot megteremteni?*

– Az állatok vízzel történő hűtése a leghatékonyabb, illetve a ventilációnak a legmagasabb szintre történő emelése – ami szintén csökkenti a hőérzetet – és folyamatosan árnnyékban kell tartani az állatokat, kerítve a tűző napsütést.

A 2009-ben felújított vajháti telep ma az egyik leg korszerűbb az országban. Az állagosa 2,5 lak-tációs idejű termelési csoport két, egyenként 638 férőhelyes, bokszos kialakítású, komfort matracozási, automatizált trágyaelávolítási rendszerrel ellátott iszlóban tartózkodik, melynek oldalfala a külső hőmérséklet függvényében állítható.

Az iszláló oldalfalának mozgatása 20-25 C°-ig jelent megoldást, utána ez önmagában már nem

ellegendő – magyarázza Halász Tamás. – Az automatikus oldalfalak a külső hőmérséklet, belső páratartalom és az oldalsó légszűrősség alapján változtatják a nyílottságukat, ez a légszűrő garantálja, ami által biztonságosan nagy mennyiségű oxigén jut az iszlálóba, segítve a szén-dioxid és az ammónia eltávolítását. A ventilációt 18 C°-nál indítjuk hozzá, amikor már a levegő mozgásával is csökkentjük az állatok hőérzetét, és 20-22 C°-nál – attól függően, hogy mennyire hűl le éjszaka a levegő – elindítjuk az állatok locsolását.

– *Ebben az esetben szó szerint zuhanyoztatásra kell gondolni?*

– Ha csupán ködöt képeznénk az állatok fölött, már magasabb páratartalom mellett alacsonyabb hőmérséklet is hőstresszt okozna, ezért közvetlenül juttatjuk rájuk a vizet. A zuhanyzást egyrészt a fejőház előtti várakozás alatt tudjuk az állatoknak biztosítani, ott ugyanis akár egy órái is eltolható, a takarmányfelvételtől folyik. Ott az etetőtálcában, az etető utak mögötti területen 22 C°-nál indítjuk el a locsolórendszert, ami egy percig működik, majd egy percig szünetel. Így oldjuk meg, hogy az állatok folyamatosan vízsek legyenek és ezáltal csökkentsük a hőmérsékletüket.

Vajháton 1600 tehénről és szaporulatáról – azaz összesen mintegy 3200 jószágáról – gondoskodnak. A borjakat 80-90 napos korukig egyetű ketrecekben tartják. A bikaborjakat 30 napos kor környékén értékesítik. A választott növendékek 3-5 hónapos korukig kiscsoportokban elhelyezve csak abrakot és szénát kapnak, majd ezután kezdik el őket rászoktatni az erjesztett takarmányok fogyasztására. A 24 órában működő, 64 állásos fejőházba 300 fős csoportokban, napi három alkalommal ballengnek a tehének. A nyakukban lévő transponder az állatok azonosítási adatait tartalmazza. A termelőcsoporton belüli változás – egyedekek cseréldése, kondícióvaltozás, hőmérsékletingadozás – a tejtermelésen is azonnal megmutatkozik.

– *A hőmérséklet ilyen mértékű megváltozása a takarmányozásra is kihat?*

– Jelenösen, mert a takarmányfelvétel ilyenkor jellemzően visszasik. Így nekünk a takarmányozóban egy racionális koncentrációt kell elvégeztünk, amivel semmiéle állategészségügyi problémát nem kockáztatunk. Ilyenkor nem szabad az abrakkoncentrációt növelni. A lehető legtermészetesebb takarmányozásra törekszünk, a fűtőlékkel készült szenázscsokt helyezzük előtérbe, amik nagyon jó bendőműködést eredményeznek, a magas cukortartalom pedig a szükséges többtelemtartalom biztosítja, mert a fokozott légzéssel az állatok mindenképp rengeteg energiat veszítenek. A hűt termelő, keményítő tartalmú takarmányokat mérésükkel kell, helyezzük ebben az időszakban érdemes előtérbe helyezni a rostokat, zirokat, cukrokat.

A vajháti szarvasmarhatelepe szinte teljesen automatizált rendszerű, az ottani feladatok ellátását 65 fő végzi. A tejet az Alföldi Tej Értékesítő és Beszerző Kft. veszi át, amelynek az egyik jelentős tulajdonosa is a Hód-Mezőgazda Zrt. a többi magyartermelői tulajdonossal együtt.

Csomós Éva

Világszínvonalú ivarzásjelző

A hódmezővásárhelyi Alföldi Állattenyésztési és Mezőgazda Napokra meghirdetett „Termékdíj Pályázat 2015” első díjában részesült a Készenlét Zrt. ivarzásjelző készüléke.

Az eredményes tejtermelés, illetve a céludatos tenyésztés az egyik legfontosabb tényező egy sikeres gazdaság életében, az időben és megfelelő számban történő eredményes termékenyítés elengedhetetlen fontosságú. Ennek a feladatnak a megoldásához nyújt segítséget az első díjazott DairyMaster MooMonitor +, amelynek segítségével minden téhen egészségi állapota és ivarzási aktivitása követhető nyomon.

– Az első rendszer egy fejőház beüzemelésével együtt építetük be tavaly nyáron, ott már méheteően látványos eredményeket hozott – tájékoztatja a-

punkat Lőrinczi Dezső, a Készenlét Zrt. állattenyésztési technológjának felelőse. – A tehénre felhelyezhető rendszert ott most bővítik, a végső cél pedig az, hogy a teljes állományra felkerüljön.

A készülék korábbi változata kizárólag a tehének aktivitását kísérte figyelemmel, a legújabb modell az ivarzás jelzésén kívüli segíti az állatok egészségének megőrzését, csökkenti a betegségekben és a nem észlelt ivarzásból adódó bevételekiesést. A felhasználó számára lehetővé teszi a közvetlen, 24 órás távfelügyeletet és az adatok mobiltelefonos lekérdezését, így távolról is követhető az egy vagy több állományra vonatkozó adatok.

– *Mennyire volt előre látható a siker?*

– Csak azt tudtuk, hogy a készülék a maga nemében világszínvonalban is

egyedülálló. Ezt Hannoverben mondta először az a szakmai zsűri, mely arany-éremmel díjazta. Úgy gondolom, ez elég jónak számít, különösen azért, mert az aktivizások közel 70%-ka 20:00-06:00 időszakban kezdődik, ami miatt az állagondozók számára nehezen észlelhető. Márpedig minden elmulasztott ivarzás a következő időszakra tekintve három heles tejtermelés-kiesést von maga után.

– *Más termékük is díjazásban részesült?*

– A Termékdíj Pályázaton harmadik díjas lett a Bobman Comfort multifunkcionális almozógép, mely megkönnyíti a mindennapi munkát és javítja a tehének életminőségét, ami végső soron szintén a tej minőségjavulásához vezet.

CSE

A sajtlyukak rejtéle

Évszázadon át tartó tanulmányozás és kutatás eredményeként – úgy tűnik, hogy svájci tudósok megfejítették, mitől is keletkeziknek a lyukak egyes svájci sajtokban, például az ementálban és az appenzellerben.

Már 1917-ben felmerült egy teória az amerikai William Clark részéről, miszerint a sajtokon lévő lyukak a baktériumok által kibocsátott szén-dioxidnak köszönhetőek. Most azonban az Agroscope berni élelmiszerkutató intézet és az EMPA kutatóintézet tudósai megállapították, hogy a lyukak a tejbe kerülő szénarészecskék miatt keletkeznek. A részecskék az erjedés során ugyanis gázt bocsátanak ki, ez okozza a lyukak képződését.

Az elmélet hihetően hangzik, hiszen az utóbbi 10-15 évben ké-

szült sajtokban egyre kevesebb lett a lyuk. Az Agroscope kutatói ezért kezdték el foglalkozni a fejési technológiák változásával és a tejben lévő szén mikroreészecskéivel, baktériumokkal.

A tudósok a kutatás során 130 napon át komputertomográffal is figyelték a lyukak képződését a sajtkban. Ekkor jötték rá arra, hogy a lyukak eltűnését az okozta, hogy a hagyományos sajttartó korszerűbb és higiénikusabb eljárásokkal változtak ki. A zárt fejőgépes rendszerek ugyanis teljesen kizárták, hogy a széna mikroreészecskéi bekerüljenek a tejbe.

A sajt készítőik ezután a széna mikroreészecskéik pontos adagolásával gyakorlatilag szabályozhatják, hogy a formába öntött sajtkban mennyi lyuk keletkezzen. ■